

ФОРМУВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ УКРАЇНСЬКИМИ ДОМОГОСПОДАРСТВАМИ

Заваденко Н.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Заощадження домашніх господарств, потребують прийняття рішень щодо їх найбільш ефективного використання, тобто виступають об'єктом управління. Вітчизняні домогосподарства тільки починають освоювати нові можливості, які відкривають для них ринкові методи господарювання. В умовах трансформаційних процесів населення повинно брати активну участь у формуванні інвестиційного потенціалу економіки, одним із шляхів якого виступає залучення заощаджень домогосподарств до фінансового ринку.

Досвід функціонування домогосподарств в умовах становлення ринкових відносин в Україні свідчить про наявність проблемних аспектів щодо формування фінансових ресурсів та їх подальшого залучення до інвестиційних процесів, зокрема в розрізі оптимізації структури витрат домогосподарства та забезпечення належного рівня доходів, які б дозволили формувати заощадження. Крім того, домашніми господарствами України досі не використовується в повному обсязі весь спектр інструментів, які дають можливість не тільки зберегти, а й примножити фінансові ресурси [1].

Дослідженню заощаджень приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема А. Берегуля [1], Кізіма, І. [2], Кузів, Ю. [3], К. Маркс, Янель [4], та ін. Вони розглядали проблеми та чинники, які впливають на обсяг заощаджень та стимулювання заощаджень. Однак теоретичні та практичні аспекти проблеми заощаджень потребують детальніших досліджень.

Грошові кошти, що залишаються у розпорядженні домогосподарства після здійснення витрат на споживання, є основою для формування заощаджень, тобто здійснення накопичення грошових коштів. Одним з основних чинників, який впливає на процес утворення заощаджень, зокрема визначає потенційну можливість їх здійснення та окреслює ймовірний рівень накопичень, є дохід домогосподарства.

Стабільність розвитку домогосподарства як суб'єкта економічних відносин досить тісно пов'язана з забезпеченням належних умов для фізіологічного розвитку членів даного утворення, що знаходить відображення у придбанні продуктів харчування, здійсненні витрат на одяг, взуття. В переважній більшості випадків саме після задоволення першочергових споживчих потреб у домогосподарств з'являється можливість для формування заощаджень. Як свідчать статистичні дані, розмір грошових доходів, що їх отримують вітчизняні домогосподарства, є не достатнім для здійснення заощаджень – у структурі сукупних витрат домогосподарств витрати на споживання є домінуючими. Питома вага даної групи витрат коливається в межах 90% [5].

Вихідним критерієм класифікації заощаджень є функціональна спрямованість або спонукальні мотиви для здійснення заощаджень, у відповідності з яким

заощадження домогосподарств поділяють на мотивовані (або добровільні) та немотивовані (або вимушені) [6].

Виходячи з того, що мотиви - це підстава, привід для певних дій та вчинків людини, можна вважати, що вони є явищем суб'єктивним, психологічного порядку. Основні мотиви для здійснення заощаджень можна об'єднати в такі групи: придбання дорогих товарів; непередбачувані витрати; витрати майбутніх періодів (весілля, освіта та ін.); звичка заощаджувати кошти; заощадження з метою отримання прибутку [6].

Однак інколи виникають ситуації, коли громадяни через певні, незалежні від них обставини, змушені відмовитися від звичних обсягів споживання і збільшувати свої заощадження. У таких випадках мають місце немотивовані (вимушені) заощадження. Немотивовані заощадження домогосподарств виникають внаслідок перевищення платоспроможності над рівнем потреб. До них можна віднести так звані вимушені заощадження, які виникали у радянського населення, коли домогосподарства, маючи кошти, не мали змоги придбати потрібні їм товари в силу відсутності останніх у вільному доступі.

Причини заощадження криються в необхідності захищеності та здійснення ділових операцій. Домогосподарства заощаджують, щоб мати кошти на випадок непередбачених обставин - хвороби, нещасного випадку або втрати роботи, виходу на пенсію, фінансування освіти дітей чи просто для фінансової захищеності [3].

На сучасному етапі розвитку економіки основними чинниками, що впливають на ошадну активність домогосподарств в Україні, є: очікування домогосподарств щодо динаміки цін і кількості товарів на ринку; очікування домогосподарств щодо змін у поточному доході та загальному фінансовому становищі у майбутньому; відсоткові ставки; податкові ставки; розвиток системи державного соціального забезпечення; розвиток страхування внесків; розвиток ринків капіталу; демографічні чинники [2].

Враховуючи наведене вище можна зробити висновок, що в умовах ринкової економіки домогосподарство, здійснюючи заощадження своїх коштів, має потужний арсенал різноманітних інструментів. Формування у домогосподарств заощаджень саме організованої форми є яскравим показником стабільності в суспільстві та довіри до фінансової системи, адже накопичення готівки у населення не дає змоги залучити даний ресурс, через фінансові інститути, для потреб економіки, зокрема інвестування коштів у виробничі потужності, розвиток науки й технології тощо. З метою зменшення впливу негативних факторів на процес реалізації фінансового потенціалу населення України можна рекомендувати диверсифікований підхід до вкладення коштів домогосподарствами.

Література

1. Берегуля А. Я. Заощадження населення в умовах економічного зростання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / А. Я. Берегуля ; Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса, 2007. - 21 с.
2. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія / Т. О. Кізіма ; [вст. слово С. І. Юрія]. - К.: Знання, 2010. 431 с. 4.

3. Кузів І. В. Пріоритетні напрями інвестування заощаджень домашніх гос- подарств в Україні/ І. В. Кузів// Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - № 10 (77). - С. 68-72.
4. Янель Ю. А. Заощадження домогосподарств України та їх мотивація / Ю. А. Янель, К. О. Соломянова// Економіка, фінанси, право. - 2006. - № 6. - С. 9-13.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrcensus.gov.ua
6. Юрій, С.І. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. - [Електронний ресурс]: навч. посібн./ С.І. Юрій, В.М. Федосов. - Режим доступу: podarstv_klasif

УДК 330.322.01:351.863 (477)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Столярук Г. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Світовий досвід свідчить, що країни не в змозі розвивати свою економіку без залучення та ефективного використання інвестицій. Інвестиції є основою матеріалізації економічної безпеки. Тому досягнення безпечного рівня економіки вимагає активізації інвестиційних процесів для створення потенціалу позитивних змін.

А. Сундук і Я. Юрін зазначають, що інвестиційна безпека визначається можливістю нагромадження ресурсів або капітальних вкладень. За належного його рівня підвищується капіталовіддача функціонування секторів економіки, зростають темпи розширеного відтворення і технологічного переозброєння економіки [1, с. 11].

В. І. Кириленко під інвестиційною безпекою розуміє такий рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та технологічне переозброєння. О. К. Малютін трактує інвестиційну безпеку через призму «інвестиційного клімату», який залежить від інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків [1, с. 11].

Всі державні заходи щодо забезпечення інвестиційної безпеки національної економіки можна представити як соціально-правові, науково-технічні, фінансові, організаційні та контрольні. Цілі, методи та інструменти державного регулювання інвестиційної безпеки національної економіки представлені в таблиці 1[2].

Таблиця 1

Методи, цілі, форми і інструменти державного регулювання інвестиційної безпеки національної економіки [2]

Методи	Первинні цілі	Форма впливу	Інструменти впливу
Прямі (впливають безпосередньо на інвестиційну сферу) -	- стимулювання інвестиційної активності і зростання виробництва; - формування конкурентного середовища; -забезпечення виживання окремих секторів економіки; - забезпечення необхідної спрямованості розвитку окремих галузей економіки; - формування платоспроможного попиту; - підвищення зайнятості населення	- кредитування інвестиційних проектів; - субсидування інвестиційних проектів; - змішані державні інвестиційні проекти; - організація емісії цінних паперів; - пільгове надання державних капітальних ресурсів (земля, обладнання та тощо); - інвестиційні витрати бюджету	- адресні інвестиційні програми; - цільові інвестиційні програми; - проектне фінансування; - бюджетне кредитування; - концесійні угоди; - випуск і забезпечення державних цінних паперів; - державне замовлення; - придбання цінних паперів інвесторів
Непрямі (прямо не зачіпають інвестиційну сферу)	- забезпечення вектора розвитку окремих галузей і регіонів; - оновлення матеріально-технічної та технологічної бази; - протекціонізм; - поліпшення інвестиційного клімату; - стимулювання виробництва конкретних видів продукції	- податкова політика; - митна політика; - амортизаційна політика; - надання державних гарантій; - регулювання фінансового ринку та банківської сфери; - державні наукові дослідження і розробки	- зміна податкових ставок, бази оподаткування; - податкові пільги, канікули, відстрочки; - зміна митних режимів, пільги та відстрочки платежів з мита і зборів; - диференціація амортизаційних режимів за різними критеріями, прискорені механізми; - гарантії та співфінансування приватних інвестиційних проектів; - постійний моніторинг і коректування облікової ставки та резервів